

Imatge de Santa Maria del Castell

Sant Martí de Centelles

Ubicació

Comarca: Osona
Lloc/Adreça: Antiga parròquia de Sant Martí de Centelles
Emplaçament Dins cripta dels Senyors de Centelles

Coordenades:

Latitud: 41.76558
Longitud: 2.20435
UTM Est (X): 433865
UTM Nord (Y): 4624055

Classificació

Número de fitxa 08224 - 85
Àmbit: Patrimoni moble
Tipologia Objecte
Estil / època: Medieval Romànic
Segle s. XIII
Autoria de l'element: desconegut
Estat de conservació Bo
Protecció Física
Accés Restringit
Ús actual: Religios
Titularitat Privada accessible
Titular: Bisbat de Vic. Plaça de la Catedral 1, 08500 Vic.

Fitxes associades:

[Cripta dels Senyors de Centelles](#)

Autoria de la fitxa Anna M. Gómez Bach
Data de registre de la fitxa: dj., 20/12/2001 - 01:00

Descripció

La imatge de Santa Maria del Castell està formada per una *Maiestas Mariae*. La seva alçada és d'uns 70 cm d'altura per uns 30 cm d'amplada formant una verge amb un Infant assentat a la falda sobre un petit pedestal o base de fusta quadrangular. La talla es va realitzar en blocs monolítics posteriorment treballats amb policromia i, més tard, amb la tècnica del recobriment. Es tracta d'una figura simètrica de gran hieratisme tant en les faccions de la figura principal com en les extremitats superiors de la verge i el mateix infant. Santa Maria presenta un cap lleugerament allargat i rectangular coronat amb una corona plana i a les mans hi porta una bola del món i un ciri. La rigidesa caracteritza la verticalitat de la composició, només trencada per la vestimenta de roba que la subjecta. A la seva falda s'hi troba un infant de dimensions desproporcionadament inferiors a les de la verge. Es tracta d'una petita figura també policromada i coronada vestida amb una túnica i que subjecta un castell amb la mà esquerra mentre que la mà dreta la té alçada. Tot i que el conjunt té un marcat estil romànic, aquesta imatge fou parcialment remodelada sobretot en les extremitats superiors i el rostre; els braços li foren amputats i la imatge de l'infant substituïda. Les posteriors reparacions no permeten apreciar la talla en la seva posició original i la vestimenta que porta en limita el seu estudi.

Observacions:

La Mare de Déu del Castell ha estat protagonista i ha format part de nombroses llegendes. La seva talla ha desaparegut i aparegut diverses vegades. Segons César August Torras, al peu de la imatge hi ha la següent inscripció: "esta santa imagen fue venerada en el año 634 en este palacio de recreo que edificó el rey godo Chintila, cuándo la invasión de los moros, fue escondida por los cristianos y luego hallada por Clotaldo de Crahon ,que con el ejército de Carlomagno conquistó este castillo. En el que fué venerada cerca de 1000 años hasta que fue profanada por los partidarios de Felipe V. En 1849 fue de nuevo hallada entre las ruinas por Don Benito de Llanza, conde de Centellas, y en 1860 luego restaurada, se colocó con gran solemnidad en su altar, en cumplimiento de un voto hecho por el mismo conde de Centellas por haberse salvado tres de sus hijos quando veia por momentos desaparecer a toda su familia por el contagio del sarampión. Aquí permanezca hasta la consumación de los siglos. Amén. María Madre de Dios, rogado por la casa de Centellas." Aquesta llegenda permetia lligar la casa de Centelles a un origen franc. Una altra llegenda lligada amb la Mare de Déu data del segle VIII, en aquest moment i a causa de les invasions sarraïnes, la imatge va ser traslladada cap a un lloc segur "añ edificio que, en ruinas aún, se encuentra entre la Rovira y Sauva Negra, en el lugar conocido por Casa de Santa Maria, donde fue venerada durante toda la ocupación musulmana, hasta el año 792 que, con motivo de la reconquista del Castillo de Sant Martín fue éste a partir de entonces, el nuevo lugar de veneración de la imagen". Posteriorment la verge va desaparèixer més cops, una de les quals durant la Guerra Civil (1936-1939) moment en que va ser guardada a la Rovira dels Cerdans, i en aquest últims anys també va desaparèixer per un curt període de temps.

Història

La imatge de Santa Maria del Castell ha estat catalogada com una escultura del segle XIII tallada en fusta. La talla de fusta fou una de les tècniques en la construcció i en la decoració medieval més emprades tant per elements estructurals com per mobiliari quotidià i litúrgic. Aquesta escultura pertany al grup d'imatges eclesiàstiques de corrent marià. Aquesta escultura ha estat reformada i mutilada al llarg del temps, sobretot en les extremitats superiors i el rostre, que fou remodelat. Com a resultat de la seva última restauració al 1860 li tallaren els braços i fou renovada la imatge de l'infant. Passant d'una possible situació primitiva sobre el genoll esquerra de la Mare va passar a ocupar una situació central convertint-se en una figura

llevadissa. En aquest moment també es posà dins una suport o tron on hi ha gravada una inscripció que pretén fer remuntar els seus orígens i els del llinatge Centelles al rei god Suintila al 634. Aquesta darrera intervenció convertí la Mare de Déu del Castell en una imatge de vestir. El 1888 va ser traslladada del castell a la parròquia de Sant Martí, i al 1897 a la capella adossada a la paret de tramuntana de l'església, actual panteó familiar dels Centelles. El 1936 la imatge de Santa Maria va ser salvada pels habitants del mas la Rovira essent col·locada a l'església de Sant Martí després de la guerra. El seu actual altar fou inaugurat el 1957 en completar-se la decoració de l'artista Elissa Lagoma. La Verge del Castell ha estat la patrona de la rodalia de Sant Martí, tant per la seva antiguitat com per les vicissituds que ha sofert ha esdevingut la imatge més coneguda i apreciada de la zona.

Bibliografia

---"Jaime Vilatimó nos habla sobre los orígenes del culto parroquial ". Programa de la Festa Major, 1956. Ajuntament de Centelles. ROVIRA, J. (1997). "El Castell de Sant Martí" a La costa de Centelles. Programa de Festa Major d'Estiu. 1997. Ajuntament de Centelles. P. 55-56. TORRAS, C.A. (1888). "Excrusió a Centellas. 15 de Decembre de 1878" Butlletí de l'Associació Catalanista d'Excursions Científiques (BACED). P. 351-356.

